

21.03.2023

Asia/6

§ 57

Kasvatus- ja koulutuslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle valtuutettu Johanna Nuortevan toivomusponnosta Ote-opetuksen hakijamäärien tilastoinnista ja jonotusjärjestelmän kehittämisestä

HEL 2021-011658 T 00 00 03

Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Pöydällepanoehdotus:

Ozan Yanar: Pyytäisin pöydälle.

Esittelijä

vs. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Outi Salo

Lisätiedot

Maria Tauriainen, oppimisen tuen yksikön päällikkö, puhelin: 310 71827
maria.tauriainen(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antaa seuraavan lausunnon kaupunginhallitukselle valtuutettu Johanna Nuortevan toivomusponnosta Ote-opetuksen hakijamäärien tilastoinnista ja jonotusjärjestelmän kehittämisestä:

Erityisen tuen päätöksessä päätetään oppilaan pääsääntöisestä opetusryhmästä, oppivelvollisuuden pituudesta, oppimäärän laajuudesta, mahdollisista tulkitsemis- ja avustajapalveluista ja muista palveluista sekä tarvittaessa oppilaan opetuksen poikkeavasta järjestämisestä. Kaikkiin erityistä tukea koskeviin hakemuksiin tehdään hallinnolliset päätökset. Ote-opetuksen oppilailla on kaikilla erityisen tuen päätös. Erityisluokkien ja Ote-opetuksen hakijamäärät saadaan erityisen tuen päätösten määrästä. Luokamuotoisen erityisopetuksen hakijamääriä ja ote-opetuksen hakijamääriä, seurataan säännöllisesti oppilaaksiottoalueittain erityissuunnittelijan, aluepäällikön ja palvelukokonaisuuden johdon taholta. Kaupunkitason palveluja, kuten ote-opetusta, tarkastellaan kaupunkitasolla. Näitä tietoja ei voida julkaista yksittäisen koulun tai opetusmuodon osalta, koska hakijamäärät ovat vähäisiä. Ote-

opetusta toteutetaan ja seurataan Helsingin perusopetuspalveluiden ja lastensuojelupalveluiden yhteistyönä ja oppilasvalinnat tehdään yhteistyössä.

Ote-opetuksen ja koulunkäyntiä tukevalle perhetyölle on olemassa kriteerit. Ennen ote -opetukseen ja – perhetyöhön hakeutumista koulu on puuttunut oppilaan poissaoloihin kaupungin ohjeistuksen mukaisesti, tehnyt oppilaalle erityisiä opetusjärjestelyjä sekä suunnitellut, toteuttanut ja arvioinut säännöllisesti annettavaa tukea oppilaan, hänen huoltajansa ja moniammatillisen verkoston kanssa. Ote -opetukseen ja -perhetyöhön valittavan oppilaan perheen tulee olla sitoutunut koulunkäyntiä tukevaan perhetyöhön ja heillä tulee olla joko lastensuojelun avohuollon asiakkuus tai sosiaalihuoltolain mukaisen erityisen tuen tarve ja asiakkuus perhesosiaalityössä. Lapsella ei saa olla lastensuojelun sijaishuollon asiakkuutta. Tämä lisäksi oppilaan kokonaistilanteen tulee olla sellainen, että häntä pystytään tukemaan ote -opetuksen ja -perhetyön keinoin.

Lukuvuonna 2020-2021 ote -opetusta ja koulunkäyntiä tukevaa perhetyötä haki yhteensä 69 oppilasta, joista 52 oppilasta sai paikan. Kielteinen päätös tehtiin 17 oppilaan kohdalla. Lukuvuonna 2021-2022 ote -opetusta ja -perhetyötä haki yhteensä 74 oppilasta, joista 53 sai paikan. 21 oppilasta sai kielteisen päätöksen. Yksittäisten oppilaiden perusteluja ei voida julkaista tietosuojaan vuoksi. Kielteisten päätösten perusteella on saattanut syntyä tulkinta, että ote -opetuksen ja -perhetyön ulkopuolelle olisi jäänyt useita oppilaita, jotka eivät ole saaneet paikkaa. Kielteisten päätösten syynä on ollut se, että he eivät ole täyttäneet ote -opetukselle ja -perhetyölle asetettuja kriteereitä. Ote -opetus ja -perhetyön paikkoja on ollut riittävästi eikä paikkoja ole ollut tarvetta lisätä. Kriteerit ja ote -opetuksen ja –perhetyö tarve arvioidaan yhteistyössä opetus- ja sosiaalityön ammattilaisten kesken. Niille oppilaille, joille ote -opetusta ja -perhetyötä ei ole ammatillisen arvion perusteella myönnetty, on tukitoimet järjestetty erikseen sovitulla tavalla.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla tilastoidaan kansallisen tiedonkeruun edellytysten mukaisesti erityisen tuen päätöksiä sisältäen ote -opetuksen päätökset. Kansallisessa tiedonkeruussa kerätään tiedot erityisen tuen määrästä ja oppivelvollisuuden laajuudesta. Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala tuottaa palvelun järjestämisen tueksi tilastotietoa erityisen tuen oppilaan opetuspaikasta, luokka-asteesta ja oppilaan perustiedoista. Tieto oppilaan erityisestä tuesta on salassa pidettävää. Tilastoinnissa ja tilastojen julkaisemisessa noudatetaan tietosuojasäännöksiä. Tietoja ei julkaista pieniltä alueilta tai pienistä oppilasryhmistä, jotta oppilaita ei tunnisteta suoraan tai välillisesti.

Helsingin kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla on tunnistettu erityisen tuen tilastoinnin kehittämisen tarve. Oppilashallintojärjestelmään, MultiPrimukseen, tehdään keväällä 2023 muutoksia, joilla pystytään erottelemaan erityisen tuen päätöksen sisältötietoja ja sisällöissä tapahtuvia muutoksia. Oppilastietojärjestelmään lisätään tietokenttiä oppimäärän yksilöllistämistä, oppimäärän yksilöllistämisen lopettamisesta, oppimäärän muuttamisesta toiminta-alueittaiseksi, toiminta-alueittaisen opetuksen muuttamisesta kokonaan yksilölliseksi oppimääräksi, luokkamuotoista erityisopetusta saaneen oppilaan siirtymisestä erityiseen tukeen muun opetuksen yhteyteen ja erityisen tuen lopettamisesta. Ote-opetuksen osalta järjestelmään lisätään tietokenttä, jolla saadaan tieto kaikista hakeneista sekä myönteisten ja kielteisten päätösten määrät. Näitä tietoja ei ole toimialalla ollut ennen saatavilla oppilastietojärjestelmästä. Ote-opetuksen tietoja on laskettu käsin. Tietojärjestelmään tehtävät muutokset mahdollistavat yksilöidymmän tiedonkeruun palvelun järjestämisen ja kehittämisen tueksi.

Perusopetuslain mukaan opetukseen osallistuvalla on oikeus saada riittävää oppimisen ja koulunkäynnin tukea. Opetuksen järjestäjän tulee järjestää oppilaan opetus tarvittavin yksilöllisin tukitoimin heti tuen tarpeen ilmetessä. Perusopetuslain näkökulmasta oppilasta ei siis voida asettaa jonoon erityisen tuen järjestämiseksi.

Tarkoituksenmukaisilla pedagogisilla ratkaisuilla vastataan oppilaan tuen tarpeeseen myös mahdollisen erityisluokkahaun aikana. Tukea järjestettäessä opetus- ja opiskeluhooltohenkilöstö yhteistyössä tarkastelevat koulun toimintatapoja, opetusmenetelmiä, oppimateriaaleja, opetusjärjestelyjä, oppimisympäristöjä ja resurssien kohdentamista suhteessa oppilaan tuen tarpeisiin. Oppilaan tuen tarvetta arvioidaan koulussa jatkuvasti opettajan, oppilaan, huoltajan ja opiskeluhoollon moniammatillisena yhteistyönä. Tarvittaessa tässä on mukana myös oppilaan hoitotahon ja/tai lastensuojelun työntekijä. Oppilaan saaman tuen tulee olla joustavaa, pitkäjänteisesti suunniteltua ja tuen tarpeen mukaan muuttuvaa. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan asiantuntijat tukevat tarvittaessa kouluja oppilaan tuen järjestämisen ratkaisuissa.

Esittelijän perustelut

Kaupunginhallitus päätti palauttaa uudelleen valmisteluun valtuutettu Johanna Nuortevan toivomusponnen Ote-opetuksen hakijamäärien tilastoinnista ja jonotusjärjestelmän kehittämisestä. Palautusehdotuksen mukaan erityisluokille ja Ote-opetukseen hakeneiden oppilaiden määrää tulisi tilastoida tarkemmin läpinäkyvyyden parantamiseksi. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialan nykyistä tilastointia tulisi tarkentaa koululueittain annettaviksi tiedoiksi erityisluokkien ja Ote-opetuksen hakijamääristä. Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalta pyydetään myös

selvitystä lisätoimista oppilaan tukitoimien varmistamiseksi hakuvaiheen ajaksi ennen erityisluokkapaikan saamista.

Esittelijä

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Satu Järvenkallas

Lisätiedot

Maria Tauriainen, oppimisen tuen yksikön päällikkö, puhelin: 310 71827
maria.tauriainen(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Tiedoksi

Kaupunginhallitus

Päätöshistoria

Kaupunginhallitus 24.10.2022 § 707

HEL 2021-011658 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus päätti palauttaa asian uudelleen valmisteltavaksi.

Käsittely

24.10.2022 Palautettiin

Palautusehdotus:

Johanna Nuorteva: Kaupunginhallitus palauttaa esityksen valmisteluun sillä huomiolla, että ote-opetukseen ja erityisluokille hakeneiden ja paikkaa tarvitsevien sekä ilman paikkaa jääneiden nuorten määriä on tarpeen tilastoida nykyistä tarkemmin. On tärkeää saada tieto siitä, kuinka moni oppilas tarvitsisi erityisluokkapaikkaa tai paikkaa ote-opetuksessa koulujen monialaisen ja pedagogisen arvion perusteella ja millä tavalla prosessin läpinäkyvyyttä saataisiin parannettua.

Perustelut: Tilastointi voidaan tehdä myös koulualueittain, ei kouluittain, jolloin ei pysty suoraan päättelemään koulukohtaista tilannetta ja oppilaiden tiedot säilyvät salattuina. Tilastointia tehdään jo nykyisellään tällä hetkellä saatavilla olevan tiedon perusteella, joten käytäntöjä on mahdollista kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla kehittää tarkempaa tilastointia varten.

21.03.2023

Tilastoinnin haaste sekä erityisluokkaopetuksen että ote-opetuksen osalta on se, että läheskään kaikista paikkaa tarvitsevista ei tehdä myönteistä tai kielteistä päätöstä kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla, vaan päätöstä varten asiakirjat lähetetään kouluista eteenpäin pääosin vain silloin, kun vapautuvia paikkoja on tiedossa. Täsmällisempää tilastointia tarvitaan palveluverkon tarkempaa suunnittelua ja tuen toteuttamista varten.

Palautuksen yhteydessä toimialalla on myös hyvä selvittää, minkälaisia lisätoimia tarvittaisiin, jotta pienryhmäpaikkaa tai ote-opetusta tarvitsevan oppilaan tarvitsema tuki saadaan varmistettua, kunnes paikka sopivasta, oppilaan oppimista ja sosiaalista kehitystä tukevasta pienryhmästä löytyy.

Kannattaja: Anniina Iskanus

Kaupunginhallitus päätti yksimielisesti palauttaa asian uudelleen valmisteltavaksi.

10.10.2022 Pöydälle

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

Lisätiedot

Suvi Rämö, vs. kaupunginsihteeri, puhelin: 310 32174
suvi.ramo(a)hel.fi

Kasvatus- ja koulutuslautakunta 08.03.2022 § 55

HEL 2021-011658 T 00 00 03

Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antoi lausunnon kaupunginhallitukselle liitteenä olevasta valtuutettu Johanna Nuortevan toivomusponnosta, jossa kaupunginvaltuusto edellyttää selvitettävän mahdollisuutta tilastoida ote-opetukseen ja pienryhmiin hakeneiden oppilaiden määrät ja tehdyt päätökset. Valtuusto edellyttää myös, että selvitetään tapoja rakentaa jonojärjestelmä sekä Ote- että pienryhmäpaikoille hakeutumiin, jotta järjestelmä on nykyistä läpinäkyvämpi, ennakoitavampi, ja toisaalta vahvan tuen tarpeen arviointia ja suunnittelua olisi helpompi toimialalla tehdä.

Oppijan pedagoginen tuki on jatkumo ja oppilaan tarvitsema tuki toteutetaan kasvatus- ja opetushenkilöstön yhteistyönä. Perusopetuslain mukaan opetukseen osallistuvalla on oikeus saada riittävää oppimisen

ja koulunkäynnin tukea. Opetuksen järjestäjän tulee järjestää oppilaan opetus tarvittavin yksilöllisin tukitoimin heti tuen tarpeen ilmetessä. Perusopetuslain näkökulmasta oppilasta ei siis voida asettaa jonoon erityisen tuen järjestämiseksi. Tuki tulee antaa oppilaalle ensisijaisesti lähikoulussa, omassa opetusryhmässä erilaisin joustavin järjestelyin, ellei oppilaan yksilöllinen tuen tarve edellytä tuen järjestämistä erityisluokalla tai muussa soveltuvassa paikassa.

Oppilaalla on oikeus saada erityistä tukea, jos moniammatillisessa yhteistyössä todetaan, ettei oppilaan saama tehostettu tuki ole riittänyt. Kun oppilaalle suunnitellaan erityistä tukea, tulee konsultoida suomenkielisessä perusopetuksen erityissuunnittelijaa ja ruotsinkielisessä perusopetuksessa pedagogista asiantuntijaa, jotta yhteistyössä pedagogiikkaa toteuttavan koulun henkilökunnan kanssa voidaan pohtia oppilaalle parhaiten sopivia erityisen tuen toteuttamisen muotoja. Perusopetuslain 17 §:n mukaisesti erityisen tuen päätöksessä tulee päättää oppilaan pääsääntöinen opetusryhmä sekä tarvittaessa perusopetuslain 18 §:n mukaisesti erityiset opetusjärjestelyt.

Erityistä tukea saavat oppilaat tilastoidaan kerran lukuvuoden aikana, tilastointipäivänä. Suomenkielisessä perusopetuksessa erityissuunnittelijat ja ruotsinkielisessä perusopetuksessa pedagoginen asiantuntija kokoavat omalta alueeltaan tietoa oppilaista, joiden opetus toteutetaan erityisluokalla. Tätä tietoa hyödynnetään seuraavan lukuvuoden erityisluokkaverkon suunnittelussa, jotta tukea pystytään kohdentamaan lähipalveluna ja oikea-aikaisesti. Erityisluokkaverkko muodostuu suurpiirialueen tarpeiden mukaisesti ja sitä suunnitellaan yhteistyössä alueen koulujen kanssa sekä kokonaisuutta arvioidaan lukuvuosittain. Helsingin erityisluokkaverkko on laaja ja erityisluokkia sijoitetaan niille alueille missä oppilaat asuvat. Erityisluokkaverkon suunnittelulla pystytään turvaamaan alueen palvelutarpeet lähikouluperiaatteen mukaisesti.

Ote-opetus ja -perhetyö on yksi perusopetuslain 18 §:ssa mainitusta erityistä opetusjärjestelyistä, jota järjestetään suomenkielisessä perusopetuksessa. Ote-opetuksella ja -perhetyöllä tuetaan 7.–9.-luokkalaisia oppilaita, joiden koulunkäyntiä hankaloittavat runsaat poissaolot tai koulunkäynti on kokonaan keskeytynyt, jolloin syrjäytymisen riski on suuri. Ote-opetuksen tukena on aina perhetyön sosiaaliohjaaja, joka työskentelee koululla sekä nuoren toimintaympäristössä tavaten sekä nuorta että hänen vanhempansa. Ote-perhetyön edellytyksenä on, että oppilaalla on perhesosiaalityön mukainen tai lastensuojelun asiakkuus, mutta oppilasta ei ole sijoitettu pitkäaikaisesti lastensuojelulaitokseen. Oppilaan ja huoltajan tulee sitoutua Ote-perhetyöhön ja sosiaaliohjaajan antamaan tukeen ja Ote-opetuksen ja -perhetyön katsotaan hyödyttävän oppilasta. Toimintaan mukaan hakeutuu vuosittain 40-50

oppilasta ja perhettä, joista mukaan pääsevät yleensä kaikki kriteerit täyttävät oppilaat.

Ote-opetus ei ole erityisluokka eikä oppilas siirry opetukseen pysyvästi vaan Ote-opetus on väliaikainen ratkaisu, jonka ensisijaisena tavoitteena on oppilaan opiskelun käynnistäminen ja opetukseen kiinnittyminen sekä tukea oppilasta palaamaan oman koulun opetukseen. Ote-opetus on yksi tapa tukea oppilaan koulunkäyntiä, mutta samoja tukitoimia voidaan toteuttaa koulun ja lastensuojelun yhteistyönä oppilaalle myös ilman varsinaista Ote-opetusta. Jo ennen Ote-opetukseen siirtymistä koulun tulee osoittaa, että oppilasta on tuettu erilaisilla joustavilla opetusjärjestelyillä. Erityissuunnittelijat toimivat aina koulun tukena ja miettivät yhdessä koulujen kanssa pedagogisia ratkaisuja, miten opetusta voidaan toteuttaa oppilaalle, jolle ei ole voitu tarjota paikkaa Ote-opetuksessa ja -perhetyössä.

Ote-opetusta ja -perhetyötä toteutetaan viidellä alueella. Tietoa Ote-opetuksessa olevista ja hakeneista tilastoidaan kaupunkitasoisesti sekä alueittain. Tilastoihin kootaan tietoa muun muassa oppilaan saamasta tuesta ennen Ote-opetukseen hakeutumista, suunniteltu Ote opetukseen ja -perhetyöhön osallistumisaika sekä mahdollisesti kielteinen päätös sekä sen perustelut. Vuositason tietojen pohjalta käydään keskustelua alueiden erityissuunnittelijoiden, Ote-opettajien, Ote-ohjaajien ja Ote-koulujen rehtorien kesken. Nämä tilastot ja tiedot toimivat hyvänä pohjana ote- opetuksen ja perhetyön kehittämistyölle. Tilastoja hyödynnetään myös suunniteltaessa ja arvioitaessa kunkin oppilaan kokonaistilannetta.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta toteaa, että kasvatuksen ja koulutuksen toimiala yhdessä koulujen kanssa tekee jatkuvaa kehittämistyötä perusopetuksen tasa-arvon ja laadun vahvistamiseksi. Koulujen toimintakulttuuria ja toimintaa kehitetään vastaamaan alueen lasten ja perheiden tarpeita ja kehittämisen tavoitteena on lähipalveluiden vahvistaminen. Helsingissä kaikille sopivan koulun kehittämistoimintaan osallistuvat kaikki suomenkieliset ja ruotsinkieliset peruskoulut. Jotta tuki saadaan toteutettua oppilaan tarvitsemalla tavalla ja erityisluokkapaikkojen määrä saadaan vastaamaan tarvetta, on tärkeää saada tilastoitua pienryhmäpaikkaa hakeneiden oppilaiden määrät sekä kielteisen päätöksen saaneet oppilaat. Lautakunta katsoo, että läpinäkyvyyden lisääminen on tarpeen. Perusopetuslain mukaan erityisluokille ei voida luoda jonotusjärjestelmää vaan oppilaalle on tarjottava tukea heti tuen tarpeen ilmetessä ja erityisen tuen järjestämispaikka tulee ilmetä erityisen tuen päätöksessä. Lisäksi lautakunta toteaa, että Ote-opetukseen että erityisluokille hakeneiden ja ilman paikkaa jääneiden nuorten määrää on tarpeen tilastoida nykyistä tarkemmin.

21.03.2023

Asia/6

Käsittely

08.03.2022 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Vastaehdotus:

Ozan Yanar: Poistetaan kohta: "Lisäksi kasvatus- ja koulutuslautakunta toteaa, että suomenkielisessä perusopetuksessa erityissuunnittelijan ja ruotsinkielisessä perusopetuksessa pedagogisen asiantuntijan tekemä säännöllinen yhteistyö koulujen kanssa mahdollistaa ajankohtaisen tiedon saamisen vahvaa oppimisen ja koulunkäynnin tukea tarvitsevien oppilaiden kokonaistilanteesta. Tämä tieto on riittävää alueen palveluiden kehittämistyöhön."

Lisätään tilalle: "Jotta tuki saadaan toteutettua oppilaan tarvitsemalla tavalla ja erityisluokkapaikkojen määrä saadaan vastaamaan tarvetta, on tärkeää saada tilastoitua pienryhmäpaikkaa hakeneiden oppilaiden määrät sekä kielteisen päätöksen saaneet oppilaat. Lautakunta katsoo, että läpinäkyvyyden lisääminen on tarpeen."

Kannattaja: Vesa Korkkula

Kasvatus- ja koulutuslautakunta hyväksyi Ozan Yanarin vastaehdotuksen mukaisesti muutetun ehdotuksen yksimielisesti.

Vastaehdotus:

Ozan Yanar: Poistetaan kohta: "Lisäksi lautakunta toteaa, että Ote-opetukseen ja-perhetyöhön hakeneiden sekä erityistä tukea saavien oppilaiden tilastointi ja tietojen kerääminen ovat nykyisellään riittävät. "

Lisätään tilalle: "Lisäksi lautakunta toteaa, että Ote-opetukseen että erityisluokille hakeneiden ja ilman paikkaa jääneiden nuorten määriä on tarpeen tilastoida nykyistä tarkemmin."

Kannattaja: Vesa Korkkula

Kasvatus- ja koulutuslautakunta hyväksyi Ozan Yanarin vastaehdotuksen mukaisesti muutetun ehdotuksen yksimielisesti.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Satu Järvenkallas

Lisätiedot

Ansa Savolainen, pedagoginen asiantuntija, puhelin: 310 81035
anne.savolainen(a)hel.fi

Agneta Lundmark, pedagoginen asiantuntija, puhelin: 310 84031
agneta.lundmark(a)hel.fi

Maria Tauriainen, Oppimisen tuen yksikön päällikkö, puhelin: 310 31855
maria.tauriainen(a)hel.fi